

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce - Věc C-25/20**Řízení o předběžné otázce****Datum doručení:**

20. ledna 2020

Předkládající soud:

Višje sodišče v Ljubljani (Slovinsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

18. prosince 2019

Dlužník v úpadku:

ALPINE BAU GMBH, Salzburg - pobočka Celje - v úpadku

NK, správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení vůči ALPINE Bau GmbH

(*omissis*)

ŽÁDOST O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE

Višje sodišče v Ljubljani (odvolací soud v Lublani), v rámci vedlejšího úpadkového řízení vůči dlužníkovi ALPINE BAU GMBH, Salzburg - pobočka Celje (*omissis*), obdržel opravný prostředek, který správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení vůči ALPINE Bau GmbH, (*omissis*) Wals v Salzburgu, Rakousko (*omissis*) podal proti usnesení Okrožno sodišče v Celju (okresní soud v Celje) (*omissis*) ze dne 5. července 2019, kterým byla zamítnuta přihláška pohledávek věřitelů, která byla podána výše uvedeným správcem podstaty v hlavním úpadkovém řízení (*omissis*) dne 30. ledna 2018.

PŘERUŠENÍ ŘÍZENÍ PŘED VNITROSTÁTNÍM SOUDEM

Usnesením (*omissis*) ze dne 18. prosince 2019 Višje sodišče v Ljubljani (odvolací soud v Lublani) (*omissis*) přerušil řízení a rozhodl se podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru Evropské unie.

SHRnutí PŘEDMĚTU SPORU A RELEVANTNÍCH OKOLNOSTÍ

1. Usnesením ze dne 19. června 2013 obchodní soud ve Vídni zahájil úpadkové řízení vůči společnosti ALPINE Bau GmbH (*omissis*), které bylo zahájeno jako proces ozdravení, ale dne 4. července 2013 bylo překvalifikováno na úpadkové řízení. NK byl jmenován insolvenčním správcem. Jak vyplývá z usnesení obchodního soudu ve Vídni ze dne 5. července 2013, úpadkové řízení zahájené proti ALPINE Bau GmbH představuje hlavní úpadkové řízení ve smyslu čl. 3 odst. 1 nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení (dále jen „nařízení“).
2. Dne 6. srpna 2013 správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení (*omissis*) podal u Okrožno sodišče v Celju (okresní soud v Celje) návrh na zahájení vedlejšího úpadkového řízení proti ALPINE BAU GMBH, Salzburg - pobočka v Celje.
3. Rozhodnutím ze dne 9. srpna 2013 Okrožno sodišče v Celju (okresní soud v Celje) zahájil vedlejší úpadkové řízení proti výše uvedené pobočce a oznámením zveřejněným na internetových stránkách AJPES [Agentura Republiky Slovinsko pro veřejné právní rejstříky a související služby] dne 9. srpna 2013 informoval věřitele a správce podstaty, že tito měli ve smyslu článku 32 nařízení právo přihlásit své pohledávky do hlavního řízení a do jakéhokoli vedlejšího řízení. Tento soud vyzval věřitele, aby do tohoto vedlejšího úpadkového řízení, ve lhůtě tří měsíců od zveřejnění výše uvedeného oznámení, přihlásili své pohledávky a jiná práva, ať už přednostní či jiná, dále uvedl, že poslední den pro přihlášení pohledávek je 11. listopad 2013, a připomněl jim, že pokud do uplynutí této lhůty nepřihlásí své přednostní pohledávky a práva, tyto pohledávky a práva ve vztahu k insolventnímu dlužníkovi v tomto vedleším úpadkovém řízení zaniknou a soud zamítne přihlášení pohledávky podle čl. 296 odst. 5 nebo čl. 298 odst. 5 ZFPPIPP [zákon o finančních operacích, úpadkovém řízení a nucené likvidaci].
4. Dne 30. ledna 2018 správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení (*omissis*) přihlásil do tohoto vedlejšího úpadkového řízení pohledávky ve smyslu čl. 32 odst. 2 nařízení a navrhl insolvenčnímu soudu, aby této přihlášce vyhověl a zahrnul ji do jakéhokoli následného rozdělení částek věřitelům v rámci vedlejšího úpadkového řízení.
5. Okrožno sodišče v Celju (okresní soud v Celje) usnesením ze dne 5. července 2019 zamítl tuto přihlášku podle čl. 296 odst. 5 ZFPPIPP jako opožděnou. Tento soud uvedl, že lhůta pro přihlášení pohledávek stanovená v čl. 59 odst. 2 ZFPPIPP uplynula dne 11. listopadu 2013.

RELEVANTNÍ PRÁVNÍ USTANOVENÍ

Právo Evropské unie

6. Podle čl. 32 odst. 1 nařízení platí, že kterýkoli věřitel může přihlásit svou pohledávku v hlavním nebo kterémkoli vedleším řízení. Článek 32 odst. 2 nařízení stanoví, že správci podstaty v hlavním i kterémkoli vedleším řízení

přihlašují u jiného řízení pohledávky, které již byly přihlášeny v řízení, pro které byli jmenováni, za předpokladu, že je to v zájmu věřitelů v řízeních, pro která byli jmenováni, s výhradou práv věřitelů toto odmítnout nebo vzít zpět přihlášení svých pohledávek, pokud to rozhodné právo stanoví. Správce podstaty v hlavním nebo vedlejším řízení je oprávněn účastnit se jiných řízení podobně jako věřitel, zejména účastnit se schůze věřitelů (čl. 32 odst. 3 nařízení).

7. Článek 28 nařízení stanoví, že pokud toto nařízení nestanoví jinak, řídí se vedlejší řízení právem členského státu, na jehož území byla zahájena.

Slovenské právo

8. Slovenské právo upravující úpadkové řízení (Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju¹ [zákon o finančních operacích, úpadkovém řízení a nucené likvidaci]) ve svém čl. 59 odst. 2 stanoví, že v úpadkovém řízení musí věřitel přihlásit svou pohledávku vůči dlužníkovi v úpadku ve lhůtě tří měsíců ode dne zveřejnění oznámení o zahájení tohoto řízení, nestanoví-li odstavce 3 a 4 uvedeného článku jinak². Je-li pohledávka zajištěna přednostním právem, je věřitel povinen přihlásit do úpadkového řízení, ve lhůtě stanovené pro přihlášení pohledávky, také přednostní právo, není-li v čl. 281 odst. 1³ nebo v čl. 282 odst. 2⁴ ZFPPIPP (čl. 298 odst. 1 ZFPPIPP) stanoveno jinak. Nechá-li věřitel uplynout lhůtu pro přihlášení pohledávky, jeho pohledávka vůči dlužníkovi v úpadku zanikne a soud zamítne opožděné přihlášení jeho pohledávky (čl. 296 odst. 5 ZFPPIPP). V případě, že věřitel nedodrží lhůtu pro přihlášení přednostního práva, toto právo zanikne (čl. 298 odst. 5 ZFPPIPP).
9. V judikatuře slovenských soudů neexistují podobné případy.

Rakouské právo

10. Ustanovení § 107 odst. 1 Insolvenzordnung [obecný zákon o úpadkovém řízení] stanoví, že u pohledávek přihlášených po uplynutí lhůty pro přihlášení pohledávek, které nebyly projednány na obecném jednání týkajícím se prověření seznamu pohledávek, je nařízeno zvláštní jednání za účelem prověření existence dluhů. Na tyto pohledávky se uplatní § 105 odst. 1. Pohledávky, které byly podány méně než 14 dní před jednáním konaném za účelem přezkumu konečného seznamu pohledávek, nebudou zohledněny.

¹ Dále jen „ZFPPIPP“ (Ur. List RS [Úřední věstník Republiky Slovensko] č. 126/2007 a další změny).

² V těchto dvou odstavcích se hovoří o pohledávkách, které vznikají na základě napadnutelných nebo napadených právních aktů.

³ V tomto bodě se zákon zabývá přednostními právy získanými v exekučním řízení, které není zahájením úpadkového řízení dotčeno.

⁴ Zde zákon upravuje přednostní práva, která lze uplatnit mimosoudně.

ARGUMENTY SPRÁVCŮ PODSTATY

Argumenty správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení

11. V rámci svého opravného prostředku správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení uvádí, že zahájení vedlejšího úpadkového řízení bylo požadováno za účelem zahrnutí majetku nacházejícího se ve Slovinsku do celkové ochrany nabízené ustanoveními v oblasti úpadku. Účelem možnosti zahájit vedlejší úpadkové řízení není uložit věřitelům v hlavním úpadkovém řízení nové (dodatečné) břemeno týkající se přihlášení pohledávek do tohoto nového vedlejšího úpadkového řízení, ani není jejím cílem zajistit, aby se, v případě nepřihlášení pohledávek, situace uvedených věřitelů jakýmkoli způsobem zhoršila (například stanovením toho, že věřitelé mají nárok na zaplacení pohledávek pouze v mezích přebytku podle článku 35 nařízení). V tomto smyslu je tudíž třeba vyložit ustanovení uvedené v čl. 32 odst. 2 nařízení, které stanoví zvláštní právo správce podstaty, jež slovinská právní úprava v oblasti úpadku neuznává, a tudíž ani neupravuje. Podle čl. 32 odst. 2 nařízení může sám správce podstaty v hlavním řízení přihlásit pohledávky věřitelů, které již byly přihlášeny do hlavního řízení, do jakéhokoli vedlejšího řízení, a to s přihlédnutím k tomu, že pro takovéto přihlášení pohledávek není stanoveno žádné časové omezení. Výklad, který by navázal také přihlášku pohledávek správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení na vnitrostátní slovinská pravidla týkající se přihlašování pohledávek, která se uplatní na věřitele, by byl rovněž v rozporu s ustanoveními v oblasti přihlašování a prověřování pohledávek, která platí v jiných členských státech (například v projednávané věci v Rakousku). V Rakousku platí v oblasti přihlašování a prověřování pohledávek pravidla, která se liší od pravidel platných ve Slovinsku, což znamená, že provádění čl. 32 odst. 2 nařízení by bylo prakticky nemožné v případě, že by uplatnění tohoto ustanovení bylo navázáno na ustanovení uvedené v čl. 59 odst. 2 ZFPPIPP. Pro správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení je logické přihlásit pouze pohledávky věřitelů, které byly řádně přihlášeny nebo prověřeny v souladu s vnitrostátní právní úpravou. V takovémto případě by z důvodu uplynutí krátké lhůty tří měsíců bylo fakticky nemožné, aby správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení uplatnil právo uvedené v čl. 32 odst. 2 nařízení, jelikož v rámci této lhůty nebyly ještě pohledávky věřitelů v původním řízení v Rakousku řádně přihlášeny, přezkoumány nebo prověřeny. Účelem přihlášení pohledávek správcem podstaty podle článku 32 nařízení je totiž zjednodušení řízení a zajištění například toho, aby prostřednictvím jediné přihlášky byly do vedlejšího pomocného řízení převedeny všechny pohledávky, které již byly přihlášeny a prověřeny v hlavním řízení. Pokud jde o [nynější] hlavní řízení, jedná se o jedno z hlavních úpadkových řízení v Rakousku, během něhož věřitelé přihlásili své pohledávky v průběhu delší doby, a to v souladu s rakouským právem. Jednání ohledně prověření pohledávek se konala několikrát po dlouhou dobu trvající několik let a poslední jednání se konalo 2. října 2018. Pro účely účinného uplatňování ustanovení uvedeného v čl. 32 odst. 2 nařízení je tudíž naléhavě nutné, aby uplatnění samotného ustanovení nebylo omezeno lhůtou, která se vztahuje na věřitele na základě ustanovení vnitrostátní právní

úpravy (čl. 59 odst. 2 ZFPPIPP). Nařízení má jako součást unijního práva mající přímý účinek přednost před zněním ZFPPIPP. Nelze tedy přijmout výklad, který by znemožňoval takovéto účinné provádění práv správce podstaty v hlavním řízení, které zaručuje ochranu práv nebo zajišťuje rovné zacházení s věřiteli. V opačném případě by se věřitelé ve vedlejší řízení nacházeli v lepší situaci než věřitelé v hlavním řízení.

Argumenty správce podstaty ve vedlejší úpadkovém řízení

12. Správce podstaty ve vedlejší úpadkovém řízení tvrdí, že zamítnutí přihlášky pohledávek podané správcem podstaty v hlavním řízení je důsledkem skutečnosti, že tato přihláška byla podána opožděně ve smyslu ustanovení slovínského práva. Tímto rozhodnutím soud uplatnil vnitrostátní právo v souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení, který stanoví, že pokud toto nařízení nestanoví jinak, uplatní se v každém případě právo toho členského státu, na jehož území bylo úpadkové řízení zahájeno. Nařízení nestanoví lhůtu, ve které mohou správci podstaty využít možnosti následného přihlášení pohledávek do jiných úpadkových řízení zahájených proti stejnému dlužníkovi. Tvrzení, podle něhož v tomto ohledu nejsou správci podstaty vázáni žádnou lhůtou, je však popřeno výše uvedenou působností vnitrostátního práva, jak je určeno článkem 4 odst. 1 nařízení. Článek 32 odst. 2 nařízení nevytváří zvláštní právní institut, který se liší od přihlášení pohledávek; uvedené ustanovení stanoví pouze možnost, aby správce podstaty přihlásil pohledávky věřitelů jako jejich zástupce, jejich jménem a na jejich účet, což spolu s obecnou právní teorií odůvodňuje také výhradu stanovenou ve stejném článku, podle které mají věřitelé právo toto přihlášení odmítnout nebo vzít zpět přihlášení svých pohledávek. Procesní lhůty, které musí být uplatněny na všechny subjekty stejným způsobem nebo které nemohou být odlišné podle zástupce věřitele, jsou stanoveny za účelem zajištění správného průběhu úpadkového řízení. Tvrzení, podle něhož správci podstaty v jiných úpadkových řízeních zahájených proti stejnému dlužníkovi nejsou vázáni žádnou lhůtou, by mohlo vést ke stagnaci řízení nebo k omezení práv věřitelů, kteří podali a museli podat své přihlášky ve stanovených lhůtách. Kromě toho by právě výklad, podle něhož jsou pouze tuzemští věřitelé nebo věřitelé ve vedlejší řízení vázáni prekluzivní lhůtou a pouze tito věřitelé musí nést důsledky svého opožděného jednání, zatímco věřitelé v hlavním řízení mohou svobodně a kdykoli přihlásit své pohledávky do vedlejšího řízení, vést k rozdílnému zacházení s věřiteli. V předmětném vedlejší řízení neexistovaly překážky, které by věřitelům v hlavním úpadkovém řízení bránily v přihlášení pohledávek ve stanovené lhůtě; jelikož tak neučinili, je výklad, podle kterého musí tito věřitelé nést stejné důsledky, které nesou vnitrostátní věřitelé v případě opožděného přihlášení pohledávky, v souladu s obecnými právními zásadami. Odkaz správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení na dlouhou dobu trvání prověřování pohledávek v hlavním úpadkovém řízení není relevantní, neboť čl. 32 odst. 2 nařízení hovoří o následném přihlášení, do jiného řízení, přihlášených pohledávek, a nikoli prověřených pohledávek.

JÁDRO SPORU

13. Rozhodující otázkou hmotného práva je to, zda přihlášení, ze strany správců podstaty v hlavních řízení a v jakémkoli jiném vedlejší řízení, pohledávek, které již byly přihlášeny do řízení, pro které byli uvedeni správci podstaty jmenováni, do jiných řízení, podléhá lhůtám, které se vztahují na přihlašování pohledávek věřitelů podle právní úpravy státu, ve kterém tato řízení probíhají, anebo zda nařízení ve svém čl. 32 odst. 2 stanoví zvláštní právo správce podstaty přihlásit pohledávky do jiných úpadkových řízení bez časového omezení.
14. Pokud se pro přihlášení pohledávek ve smyslu čl. 32 odst. 2 nařízení použijí pravidla týkající se přihlašování pohledávek věřitelů stanovená právem členského státu, ve kterém správci podstaty přihlásili pohledávky, tak by v projednávané věci bylo třeba, na základě čl. 296 odst. 5 ZFPPIP ve spojení s čl. 59 odst. 2 téhož zákona, zamítnout přihlášku pohledávek podanou správcem podstaty v hlavním úpadkovém řízení.
15. Pokud se pro přihlášení pohledávek ve smyslu čl. 32 odst. 2 nařízení nepoužijí výše uvedené lhůty, jelikož se jedná o zvláštní právo správce podstaty, které nepodléhá lhůtě použitelné na přihlášení pohledávek věřitelů, je třeba přihlášku zohlednit a zahrnout pohledávky do následného rozdělení majetkové podstaty v rámci vedlejšího úpadkového řízení.

ODŮVODNĚNÍ PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

16. Předložená otázka má podstatný vliv na pokračování vedlejšího řízení, neboť v závislosti na odpovědi, která bude poskytnuta, se věřitelé, kteří přihlásili pohledávky v hlavním úpadkovém řízení, budou nebo nebudou podílet na následném rozdělení majetkové podstaty ve vedlejší řízení. Z analýzy judikatury Soudního dvora EU vyplývá, že Soudní dvůr se k takovéto věci dosud nevyjádřil. Kromě toho není uplatnění unijního práva tak jasné, že neponechává prostor k žádným pochybnostem (doktrína *acte clair*, C-283/81 - CILFIT v. Ministero della Sanità⁵).
17. Na jedné straně je pro účely výkladu čl. 32 odst. 2 nařízení třeba vycházet z cíle sledovaného zahájením vedlejšího úpadkového řízení. Bod 19 odůvodnění nařízení stanoví, že vedlejší úpadkové řízení vedle ochrany místních zájmů slouží i jiným účelům. Mohou nastat případy, kdy je struktura dlužníkovy majetku natolik složitá, že je obtížné spravovat jej jako jedinou jednotku, nebo jsou-li právní systémy, jichž se to týká, natolik odlišné, že by mohly nastat potíže plynoucí z rozšíření účinků práva státu, ve kterém bylo řízení zahájeno, na jiné státy, ve kterých se nachází majetek. Z tohoto důvodu může správce podstaty v hlavním úpadkovém řízení navrhnout zahájení vedlejšího řízení, vyžaduje-li to účinná správa majetku.

⁵ ECLI:EU:C:1982:335.

18. Bod 20 odůvodnění nařízení zdůrazňuje, že hlavní úpadkové řízení a vedlejší řízení však mohou k účinnému zpeněžení celkového majetku přispět pouze v případě koordinace všech současně probíhajících řízení. Základní podmínkou je nutnost úzké spolupráce různých správců podstaty, zejména při výměně dostatečného množství informací. K zajištění rozhodující úlohy hlavního úpadkového řízení by měl mít správce podstaty v tomto řízení možnost různými způsoby zasahovat do vedlejších úpadkových řízení, která probíhají ve stejné době.
19. Podle bodu 21 odůvodnění nařízení platí, že každý věřitel, který má své bydliště, obvyklé místo pobytu nebo sídlo v Unii, by měl mít právo přihlásit své pohledávky v kterémkoli z úpadkových řízení, která v Unii probíhají. Pro zajištění rovného zacházení s věřiteli však musí být [rozdělení majetku] koordinováno. Každý věřitel by měl mít možnost ponechat si trvale to, čeho v průběhu úpadkového řízení nabyl, ale k účasti na rozdělení celkového majetku v jiných řízeních je oprávněn pouze tehdy, pokud věřitelé, kteří jsou ve stejném postavení, získají stejnou poměrnou část svých nároků.
20. Z výše uvedených úvah vyplývá, že cílem nařízení je umožnit účinné a efektivní provádění mezinárodních úpadkových řízení⁶, zajistit rovné zacházení s věřiteli v rámci Unie a zlepšit výkon jejich práv⁷.
21. Nařízení stanoví v oblasti své působnosti jednotná pravidla pro kolizní normy jednotlivých států, které nahrazují předpisy mezinárodního práva soukromého jednotlivých států⁸. Není-li stanoveno jinak, mělo by se však uplatnit právo členského státu, ve kterém bylo zahájeno úpadkové řízení (*lex concursus*), což by se mělo vztahovat na hlavní řízení, ale také na územní řízení. Bod 23 odůvodnění nařízení uvádí, že *lex concursus* určuje veškeré procesní i hmotněprávní účinky úpadkového řízení na osoby a právní vztahy a upravuje veškeré podmínky pro zahájení, vedení a skončení úpadkového řízení. Na tyto požadavky se vztahuje článek 28 nařízení, který stanoví, že pokud toto nařízení nestanoví jinak, řídí se vedlejší řízení právem členského státu, na jehož území byla zahájena. To, co spadá do oblasti působnosti rozhodného práva, je upraveno v článku 4 obsaženém v obecných ustanoveních. Do této oblasti jsou zahrnuta mimo jiné pravidla pro přihlašování, prověřování a přiznávání pohledávek [čl. 4 odst. 2 písm. h) nařízení] a pravidla pro provedení rozvrhu výtěžku ze zpeněžení dlužníkovy majetku [čl. 4 odst. 2 písm. i) nařízení].
22. Nařízení v čl. 32 odst. 2 kromě konstatování, že správci podstaty v hlavním i kterémkoli vedlejším řízení mohou u jiného řízení přihlásit pohledávky, které již

⁶ Rozsudek Soudního dvora ve věci C-116/11, Bank Handlowy und Ryszard Adamiak (ECLI:EU:C:2012:308).

⁷ Rozsudek Soudního dvora ve věci C-47/18, Skarb Panstwa Rzeczpospolite Polskie (ECLI:EU:C:2019:754).

⁸ Bod 23 odůvodnění nařízení.

byly přihlášeny v řízení, pro které byli jmenováni (a s výjimkou stanovení dodatečné podmínky a výhrady práva přiznaného věřitelům), neobsahuje ustanovení, která by umožňovala jednoznačně dospět k závěru, jak by se s takovou přihláškou pohledávek mělo nakládat. Stejně tak není jasné, zda se i na přihlášení pohledávky ze strany správců podstaty ve smyslu čl. 32 odst. 2 nařízení vztahují lhůty stanovené slovinským právem pro přihlášení pohledávek věřitelů, včetně důsledků opožděného přihlášení pohledávky.

23. ZFPPIPP neupravuje situaci uvedenou v čl. 32 odst. 2 nařízení. Tato situace není předpokládána ani v řízení o zpeněžení majetkové podstaty. V rámci obecného zpeněžení majetkové podstaty jsou zohledněny pouze pohledávky, které byly v rámci úpdkového řízení včas přihlášeny⁹, jakož i výslovně uvedené přednostní pohledávky a pohledávky týkající se platby daní, které nemusejí být přihlášeny do úpdkového řízení a jsou považovány za přihlášené včas¹⁰. Tyto pohledávky musí být správcem podstaty zahrnuty do hlavního nebo doplňkového seznamu prověřených pohledávek.

ZÁVĚR

24. Výklad poskytnutý Soudním dvorem Evropské unie umožní soudu rozhodujícímu o opravném prostředku přijmout rozhodnutí, které je v souladu s cílem sledovaným článkem 32 odst. 2 nařízení.

PŘEDBĚŽNÁ OTÁZKA

25. S ohledem na výše uvedené Višje sodišče v Ljubljani (odvolací soud v Lublani) předkládá v souladu s čl. 267 druhým pododstavcem ve spojení s prvním pododstavcem písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 32 odst. 2 nařízení č. 1346/2000 vykládán v tom smyslu, že na přihlášení pohledávek do vedlejšího řízení správcem podstaty v hlavním úpdkovém řízení se uplatní ustanovení týkající se lhůt pro přihlašování pohledávek věřitelů a důsledků opožděného přihlášení pohledávek podle práva členského státu, ve kterém probíhá vedlejší řízení?“

(omissis)

⁹ Článek 358 ZFPPIPP.

¹⁰ Článek 296 odst. 6 ZFPPIPP.